

DRUŽINSKI PRIJATELJ

poučno-zabavni list s podobami za slovenske družine.

Izhaja dvakrat mesečno in sicer vsak drugi in četrti petek v mesecu.
Naročnina je za vse leto 3 K., za pol leta 1 K 50 st. Posamne številke po tobakarnah stanejo 10 st.

Dopise, naročnino, oglase in reklamacije je pošiljati pod naslovom: Uredništvo (oziroma uprava) „Druž. Prijatelj“ v Rojanu pri Trstu, števil. 3.
Poštno-hranilničnega računa števil. 864.139.

Cenjenim sotrudnikom!

Veseli nas, da se množi od tedna do tedna število naših somišljenikov in sotrudnikov. Pri srčno se zahvaljujemo vsem, ki so nas do sedaj podpirali s svojimi spisi, ter jih prosimo, naj nam ostanejo zvesti. Tem naj se pridružijo še novi, posebno taki, ki bi nam pošiljali „kratke dopise“ iz svojega domačega kraja!

UREDNIŠTVO.

Lucija.

(Spisala Mária Potoška.)

(Dalje.)

Počasi so tekli dnevi naši jetnici. Drugi dan je bila pozvana pred preiskovalnega sodnika, kateri jo je hotel na vsak način pripraviti do tega, da prizna tatvino.

„Oprostite, gospod, lagati vender ne morem, jaz res ne vem, kako je prišel oni lišp med mojo obleko,“ odgovarjala mu je Lucija mirno.

„Dobro, to pokaže obravnava, opozarjam vas samo, da bode sodba milejša, ako priznate.“

„Ne morem, gospod, jaz nisem kriva.“

In zopet so se zaprla za njo vrata celice.

Z upom in strahom je pričakovala Lucija dneva obravnave. Pretekli so že trije dnevi, odkar se je nahajala v jetnišnici. Ko ji prinese nekega jutra nadpaznik Seljan njeno obleko.

„Preobleci se, ob deseti uri je obravnava,“ dejal je kratko in odšel.

Luciji se je roka tresla, ko je zopet oblačila svojo obleko. Toraj vendar enkrat! In prosta bode, še danes! Saj jo ne morejo obsoditi, saj ni ničesar zakrivila. Naglo se je preoblekla ter potem nestrpno čakala, da pridejo po njo. Res je kmalu prišel neki paznik ter jo pozval, naj mu sledi. Na pragu se je ozrla Lucija še enkrat po celici, kjer je preživela najbridkejšo uro svojega življenja. Ko

je dospela s paznikom v pritličje, kjer se je nahajala sodna dvorana, ugledala je barona Viljema. Stal je poleg materé, a ko je zagledal Lucijo se je naglo obrnil ter stopil pred mater tako, da ta ni mogla videti Lucije.

Nekaj minut pozneje je stala Lucija pred sodnikom, trepetaje je odgovarjala na razna vprašanja.

Baronica Winter in njen sin sta bila povabljeni kot glavni priči. Viljem je odgovarjal malomarno na sodnikova vprašanja, kakor da je vsa stvar premalenkostna, da bi se on za njo brigal.

Baronica pa je žalostno pogledala Lucijo, ko je slednja stopila pred sodnika.

„Lucija, Lucija, tega bi ne bila pričakovala od tebe“, dejala je očitaje. Lucija je hotela nekaj odgovoriti, toda sodnik jo je prehitel.

„Gospa baronica, koliko časa je bila obtoženka v vaši službi?“

„Skoraj dve leti.“

„Ste li kodaj opazili kako nepoštenost pri njej?“

„Ne, nikdar! Zaupala sem ji lahko vse.“

„In sicer: je bila delavna, pokorna?“

„Jaz sem bila zadovoljna z njo v vsakem oziru.“

„Dobro! Kedaj ste zadnjič rabili oni nakit?“

„Prav na predvečer, predno mi je bil vkrađen. Moj sin se je pred nekaj dnevi vrnil od voja, obiskala sva skupno nekatere sorodnike, ko sva se zvečer vrnila, sem odložila zlatnino na pisalno mizo, od tam je izginil.“

„Ali ste morda odložili tam tudi druge dragocenosti?“

„Da, več prstanov in jedno zapestnico.“

„In te ste, kakor pravite, zopet našli?“

„Da, prav tam.“

„Znamenje, da je bil tat domač, tujec bi bil odnesel vse.“

Prihodnja številka izide 24. februarja.

Baronica je odstopila. Sodnik je stavil še nekaj malenkostnih vprašanj, na katere je Lucija komaj odgovarjala, na kar so se podali porotniki v sosedno sobo k posvetovanju. Lucija je čutila vedno bolj, da je zgubljena. Nemo je sedela na založni klopi, sklenjene roke so se ji mrzlično tresle in suho, pekoče oko je bilo vpito z izrazom obupne prošnje na razpelo, katero je med dvema svecema stalo na pisalni mizi.

Posvetovanje je trajalo le nekaj minut, nato so se porotniki zopet vrnili v sodno dvorano. Sedaj, sedaj se ima odločiti! Navzoči so vstali, da stoje poslušajo razsodbo, tudi Lucija je vstala iz svojega sedišča. Uboga Lucija! Varalo jo je zadnje upanje. Razsodba se je glasila: „Spoznana kriva hudodelstva tatvine ter obsojena na šest mesecev težke ječe.“

Luciji se je zazdelo, kakor da jo je neka nevidna ledena roka zgrabila za vrat, pred očmi se ji je stečnilo in nezavestno se je zgrudila na klop.

Ko se je zopet zavedla je ležala v jetniški bolnišnici. Poleg postelje je stal zdravnik in neka strežnica.

„Danes naj ostane tu, potem pa se lahko premesti k drugim jetnicam,“ dejal je zdravnik odhajaje.

Lucija se je tiho vdala v svojo osodo, vedela je, da ne pomaga nobena tožba, nobena prošnja. Ko je nekoliko okrevala, premestili so jo k drugim jetnicam.

Žalostna se je vračala baronica Winter od obravnave. Sin jo je med potoma tolažil ter ji prigovarjal, naj se ne razburja toliko radi take malenkosti.

Kaj malenkost? zavrnila ga je mali, „bi li bila tebi malenkost, če bi bil v takem položaju, če bi zgubil čast in dobro ime?“

„Jaz — seveda, to je kaj drugega, t da Lucija je priprosta služkinja, ter nima niti pojma o časti.“

To pa je bilo blagi baronici preveč.

„Viljem!“ dejala je razdraženo, „to je podlo mišljenje! Služkinja ali ne služkinja, ona je človek kakor ti in jaz, in jaz sem prepričana, da se tudi služkinje dobro zavedajo svoje časti, ter znajo včasih bolj ločiti plemenito od podlega, kot kak napihnen plemenitaš. Ako bi bilo le možno, da je kedo drugi tat, bi bi bila prepričana, da je Lucija nedolžna.“

Viljem je molčal, da ne bi matere še bolj razdražil. Ko sta dospela domov, se je zaprla baronica v svojo sobo, Viljem pa je zasedel konja, ter odjezdil na sprehod.

„Kedo bi si bil mislil, da je to dekle materi tako k sreči prirastlo! In kaj je neki, vraga, mene

zmotilo, da je nisem pustil pri miru. Sedaj ja prepozno, eh, pa šest mesecev tudi ni cela večnost.“ Take misli so se podile v duši mladega barona, ko je po beli cesti jezdil iz mesta.

Toda gospa baronica se ni dala tako hitro vtolažiti, nad vsem je godrnjala, nobena stvar ji ni bila po godu, povsod ji je manjkala Lucija. Viljem ji je skušal spoč-tka ugovarjat, a ko je videl, da jo je s tem še bolj razdražil, je opustil tudi to, ter najraje odjezdil s tovariši na lov.

Med tem je zopet prišla v deželo cetna pomad, bližal se je Viljemov god. Baronica je določila, da se ta dan kolikor možno slovesno praznuje, ker je nameraval Viljem kmalu odpotovati za dalj časa. Baron je povabil več svojih ožjih prijateljev. Določil je, da priredé zjutraj mal izlet na konjih v bližnjo okolico, ter se potem vrnejo k obedu. Baronica je ta dan izpolnila sinu že dolgo gojeno željo, ter mu podarila krasnega arabskega konja. Na določeni dan so se zbrali povabljeni prijatelji že zgodaj v jutro pred baronovo hišo. Ko je ta slednjič stopil pred nje, so ga vsi živahno pozdravili.

Sluga je pripeljal novega konja, katerega so vsi občudovali.

Ko se je Viljem zavihtel v sedlo, odprlo se je v prvem nadstropju okno in baronica je še enkrat pozdravila izletnike.

„Pa, da ste mi točni k obedu!“

„Gotovo mamica!“ zaklical je Viljem veselo in odjezdil s tovariši.

(Konec prihodnjic.)

Žganjarji.

Speval Zvonimir Masle.

Štirje osminko, da, štirje osminko
žganja so pili,
hrupno vreščali v polnoč „žalostinko“
in se rotili

Zadnji so vinar baš hrupno zapili.
pipe prižgali.
ko pa z modrostjo pri koncu so bili,
so zadremali

Leno po mizi duhanove sline
so se cedile,
v vasi pa lačne, n srečne družine
solze so lile — — —.

LASTOVKE.

(Slovaška povedka.)

Zapisal dr. Zčermán.

Bil je krasen, pomladanski dan. Vzduh (zrak) je bil napolnjen s prijetnim vonjem majnikovih cvetic. Svetli solnčni žarki so milo padali na obličje Marije, ki je z radostnim srcem opazovala svoje božje dete, katero se je igralo z otroci na vrtu. Iz gostega ila je Jezusček upodobil lepega ptička. Ko so mladi tovarishi to videli, jim je tako ugajal, da so tudi sami začeli upodabljati slične ptičke in jih polagali na sonce, da se posuše. — Na to je prišel učitelj in silil otroke v šolo. Radi so vbogali, toda bali so se, da jim ne bi kdo ukradel lepih ptičkov in zato so prosili učitelja, naj jim dovoli vzeti svoje ljubčke seboj v učilnico. Toda strogi in resni mož se ni dal omehčati, temveč je dvignil palico, da vse ptičke uniči. Glasen jok so zagnali otroci. Vsi so bili žalostni. Vsak je hotel braniti svojega ilovčka, Jezus pa ni jokal, temveč je v hipu dvignil svoji ročki, veselo zaploskal in ... glej, čudež — ilovčki so postali živi in so se Bogu hvalo prepevaje radostno dvignili v zrak. Učiteljeva palica je zadela le golo zemljo. — Tako so nastale prve lastovke, katerih se vsi zelo veselimo, ker nam oznanjajo novo pomlad. One nas spominjajo, da pride po smrti vstajenje, kakor po mrzli zimi vesela po lad.

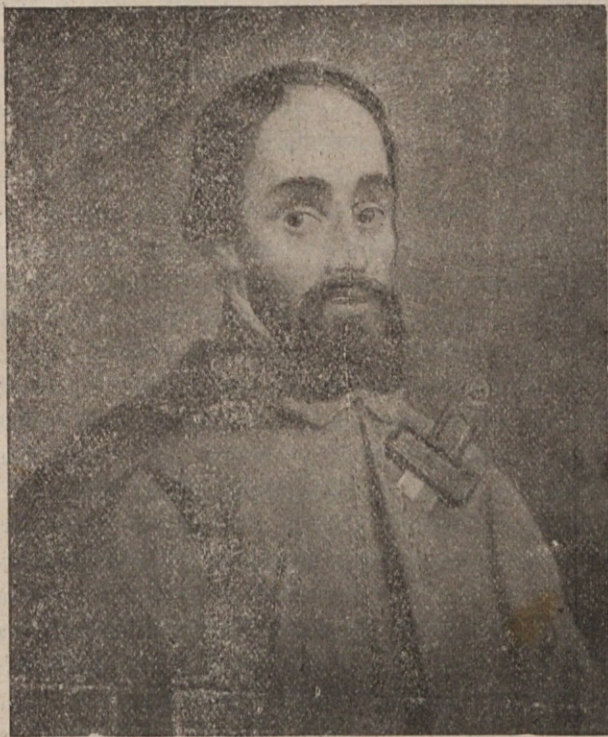
* * *

Ko je bil Jezus križan, so ga prišle tolažit hvaležne lastovke. Žalostne so obletavale križ in vsaka mu je hotela pomagati. Zdirale so mu s kljunčkom trnje iz svete glave in iz bližnjega potoka prinašale drobne kapljice vode. Ko je pa Jezus umrl, so otožno vzdihovale in še vedno obletavale sv. križ. Jezus jim je pa dal mesto sivega perja črno in namesto belega oprsja rudeče, katero nas spominja na Njegov Presv. križ, s katero nas je odkupil.

(Pútnik sv. Vojtešsky.)

zmagoslavni vojskovodje, ali bistroumni učenjaki, ali duhoviti umetniki? Večji kakor vsi ti so svetniki, ki jih je narod rodil in vzgojil; kajti njihove slave ne oznajujejo samo obširne dežele, temveč tudi veličanstvo božje in milijoni nebeških duhov in nebrojne izveličane duše; zemlja in vsa njena slava se bo posušila in v prah zdrobila kakor pokošena trava, slavlje svetnikov ne bo imelo konca na veke! Blišč njihovega življenja razsipa svoje svetle žarke na rodno zemljo, kjer so dozorela njihova junška dela.

Slovanski ročovi so takó srečni, da smejo z dovoljenjem sv. rimske stolice dva nova prednikarjaka klicati „blažena,“ da smejo njihove podobe okrasiti z žarki; tudi se smejo njihovi telesni ostanki očitno v cerkvi častiti. Tudi je dovoljeno duhovnikom po določenih cerkvah, da smejo njima na čast čitati sv. mašo in brevijar. 15. januarja t. l. se je brala prva slovesna sv. maša njim na

BLAŽENI MARKO KRIZEVCAN. (Po stari sliki.)

čast v središču sv. katoliške cerkve, v baziliki sv. Petra v Rimu; isto popoldne je sam namestnik Kristusov, papež Pij X., prišel molit pred njihovo podobo, ki se je svetila v čarobnem kinču. Imeni teh dveh slavnih junakov sta: blaženi Marko Krizevecanin, rodom Hrvat, rojen v Križevcu l. 1588; tovarish v boju in zmagi mu je blaženi Melhijor Grodecky, potomec stare poljske rodovine, rojen na šlezijski zemlji v Tišinu 1584. l. S svetim veseljem smemo gledati še podobo tretjega junaka, ki je ob enem z imenovanima bil proglašen blaženim, ki ni sicer po rodu Slovan, temveč Oger, ki je pa del svojega svetega življenja preživel na slovenski zemlji, in je v Ljubljani in Celovcu

15. januar 1905, dan slave za Slovane!

Hvaležen narod slavi svoje zaslužne može v pismu in v podobah, v stalnih spomenikih, da vzbudi njihov spomin navdušenje in občudovanje, pa tudi sveto tekmovalstvo poznejših rodov. Kateri pa so največji, najslavnejši predniki naroda? Mar

svoje mlade moči posv. til vzgoji mladine v tamošnjih jezuitskih šolah. Njegovo ime je Štefan Pongrácz, rojen v Alvinczu na Sedmograškem 1852 l.

Nas Jugoslovane zanima pred vsem bl. Marko. Njegova rodovina je podarila Hrvatom mnogo junakov v boju zoper deželne sovražnike. Stariši so mu bili premožni plemiči in pobožni kristijani. V nežni starosti mu je verna mati usadila v srce posebno ljubezen do Marije Device; poroča se o njem, da je kot trileten deček izvanredno goreče častil nebeško svojo Mater; Marijino ime je zaupno klical v vseh bridkostih in še v smrtnem boju. Skrbni oče ga pošlje na procv. tujoč „Ferdinandov“ zavod, kje so jezuiti svoje učence poučevali v temeljiti znanosti in krščanski kreposti: tukaj se je gotovo o likoval v vednosti in izglednem obnašanju; bil je namreč ne dolgo po svojem prihodu vsprejet v Marijino družbo; v to družbo so imeli pristop le najvrednejši.

Ko je dovršil s sijajnim uspehom gimnazijske študije, začne resno razmišljevati svoj poklic. Spozna, da ga Bog kliče v duhovski stan; zato nemudoma in veselo posveti z dovoljenjem svojih modrih starišev vse svoje lepe duševne darove jedino Bogu in sv. katoliški cerkvi. Da bi se pa v bogoslovni vedi višje izobrazil, se odpravi v Rim, v nemško ogrski zavod; v tem zavodu so imeli mesto le najbolj nadarjeni dijaki iz nemških in avstrijskih dežel, da bi mogli pozneje braniti nauke in pravice sv. cerkve zoper krivoverce; bl. Marko je prekosil ondi skoro vse svoje tovariše. L. 1615. ga najdemo že v njegovi domovini kot gorečega duhovnega pastirja. Njegove duhovniške vrline in bogati vspehi so morali biti veliki. Čul je o njem veliki ogrski primat, Peter Pácmány, nadškof ostrogonski (Gran). Ta goreči nadpastir, pravi apostol ogrskih dežel, je povsod iskal izglednih in učenih duhovnikov, ki bi mogli vernike obvarovati krivovercke zmote, izguljene odpadnike pa nazaj pripeljati k zvesti čredi Kristovi. Ni mir val visoki cerkveni knez, dokler ni pridobil Križevčanina za svojo škofijo. Kmalu ga imenuje za ravnatelja semenišča v Trnovem na Ogrskem, kanonika ostrogonskega kapitlja in arhidijakona komornskega; prevzel je tudi upravo opatiije v Széplaku, dve uri od Košic (Kaschau). Kedar je prišel v Széplak po uradnih opravkih, ni zamudil poskrbeti za neumrjoče duše. Poiskal jih je po stanovanjih, učil, tolažil, osrčeval, oborožil zoper napade krivovercev.

V bližnjih Košicah se je seznanil in sprijaznil z bodočima tovarišema v mučeništvu, z sv. Štefanom Pongráczem in Melhijorom Grodeckim, duhovnikoma družbe Jezusove. Dober mesec pred svojo mučeniško smrtjo sta bl. Marko in bl. o. Štefan opravila duhovne vaje sv. Ignacija.

Ne dolgo potem, ko se je vneti kanonik

povrnil v Széplak, čuje, da se bliža Košicam Jurij Rákoczy, ki je hotel ogrske dežele vzeti cesarju, in pridobiti jih s krutostjo za krivo Kalvinovo vero. Dobri pastir hiti nemudoma v pomoč katolikom v mestu; žrtvoval je svojo prostost in svoje življenje. Podal se je s svojima prijateljema na neustrašeno apostolsko delo. Rákoczy premaga Košice in takoj začne preganjati katolike. Prve žrtve so mu bili naši trije znanci; pošlje vojaka, da so obkolili hišo; v mestnem zboru so jih obsodili v smrt. Zastonj so jih skušali krivoverci pregovoriti k odpadu od katoliške cerkve; rajši so pustili svoje življenje, kakor sveto vero. „Služabniki čistega evangelija,“ kakor so se kalvinci imenovali niso opustili nobene krutosti, da bi jih pred smrtjo na vse možne načine trpinčili. Po polnoči med 6. in 7. septembrom 1619. vderejo trinogi v njih stanovanje, kjer že par dni niso dobili niti grizljeja; najprvo najdejo Pongrácza; takoj ga udari morilec z železnim orodjem, da se zvrne na tla; nato obdelujejo vse tri neusmiljeno s pestmi in z nogami ter jim prizadenejo hude rane. Med tem izgovarjajo mučeniki sv. imena Jezus in Marija. Nato jim strgajo obleko raz života, obesijo jih za roke na strop, da je bilo celo telo razpeto, in žgó jih z gorečimi bakljami tako dolgo, dokler niso prišli do kosti. Ob zori jih spuste na tla, Križevčaninu in Grodeckemu odsekajo glavo; Pongrácza udarijo dvakrat z železom po glavi in na videz mrtvega vržejo s tovarišema v smradljivo jamo mesto v grob. Vendar je Pongrácz živel še dvajset ur v strašnih mukah; ob zori 8. sept., rojstnega dne bl. Device Marije, izroči junaško svojo dušo Stvarniku. Pobožna grofica Palffy je prosila načelnika kalvinskih upornikov, da bi smela trupla mučencev pokopati na dostojnejši kraj. Niti tega ni hotel dovoliti fanatični kalvinec, dokler ga ni za nekaj mesecev prisilila grofica z zvijačo do t. ga. Za nekaj časa so bila trupla katoliških junakov položena v grob v uršulinski cerkvi v Trnovem. Na njihovem grobu se je zgodilo več čudovitih dogodkov. Dva taka dogodka sta bila po strogi cerkveni preiskavi spoznana za pravi čudež, ki se po naravnih postavah ne da razložiti. Tako je Bog sam poveljčal srčne svoje služabnike, sv. cerkev pa nam jih postavlja v izgled, da tudi mi junaško in srčno spoznavamo svojo vero pred vsem svetom in da se ne damo od nikogar preslepiti, da bi lahkomišelnost odpadli od jedine Kristusove cerkve, in ta je sveta katoliška cerkev s poglavarjem v Rimu. Globoko si vtisnimo v srce besede Gospodove: „Kdor bo mene spoznal pred ljudmi, ga bom tudi jaz spoznal pred svojim Očetom, ki je v nebesih; kdor pa mene zataji pred ljudmi, ga bom tudi jaz zatajil pred svojim Očetom, ki je v nebesih.“ (Mat. 10. 32. 33.)

ISKRICE.

(Nabral L. Brgant.)

*Kaj ti pomagajo zlati gradovi,
ko ti življenja že šteti so dnovi.*

* * *

*Meavljó posnemaj v pridnosti,
uči naj golob te krotkosti.*

* * *

*Kdor se za prazen nič prepíra,
pot do sreče si podíra.*

* * *

*Krepost ga ne diči,
kdor preveč govoriči.*

* * *

*Kakor bratje, sestre vsi bojímo,
drug drugega podpirajmo ljubímo.*

* * *

*Srečne dneve si snuje,
kdor stariše spoštuje.*

* * *

*Huda razvada in strast
tvoja gotova propast.*

* * *

*Čim višje letaš,
tem nižje padeš.*

* * *

*Iz zvonika line zvon odmeva,
da ne vemo ure smrti niti dneva.*

* * *

*Kóder človeška noga hodi,
nas upanje spremíja povesodi.*

Alkoholizem in njegove zle posledice.

Spisal — Gojmir.

(Konec.)

V.

Kaj naj rečemo o žalostni posledici nezmernosti, da gre gospodarstvo rakovo pot in se manjša blagostanje? Nam je li treba šele dokazovati resničnost tega žalostnega pojava? Ne vidimo li dan na dan, kako se manjšajo in prodajajo posestva, katerih se potem polaščuje ptujec v našo škodo? Gospodar, ki se je navadil po nepotrebnem zahajati v krčme, se zelo lahko privadi postopanju, medtem ko mu opravljajo domače posle hlapci in delavci. A ti izvršujejo svoje delo slabo in malomarno, ker ni nikakega reda in nadzorstva. Tako je v gospodarstvu; slično se godi v vsaki drugi obrti.

Osupniti moramo šele, ako se ozremo na ogromne svote denarja, ki se izdajo vsako leto po nepotrebnem za alkoholne pijače. V Belgiji na primer se izda vsako leto okroglih 480 milijonov kron, na Angleškem okolo 6000 milijonov kron in v Nemčiji skoro 3600 milijonov kron.

Toda ni nam potreba iti tako daleč, ozrimo se le na Kranjsko, kjer se popije veliko žganja, posebno na Gorenjskem. Leta 1900 se je popilo na Kranjskem blizu 5 milijonov litrov zadacanega žganja in dežela je dobila za to od naklade

(davka) na žganje okolo 1 milijon kron. Na vsakega človeka na Kranjskem pride torej približno 10 litrov žganja. Posoda, ki bi obsegala vse žganje, kar se ga spiije na Kranjskem v enem letu, bi imela 37 kubičnih metrov, to je, bila bi 37 m do ga, prav toliko široka in visoka. Ako bi dajali to žganje v umetni vodnjak, bi tekla ta 54 dni, tudi če bi dajal v vsaki sekundi 1 liter žganja. Stane pa to žganje, če se računa liter po 80 kr, celih 7 milijonov in 200 tisoč kron.

Kako ogromne svote se torej potrosi za tako pogubonosno pijačo, svote, ki bi se lahko porabile v druge bolj koristne in potrebne naprave. A v teh svotah niso vštetí toliki milijoni, ki se potrošijo za bolnišnice, hiralnice, novišnice in ječe, v katerih ječi toliko nesrečnih žrtev nezmernega uživanja alkoholnih pijač.

Slednjič je alkohol tudi kriv, da izginjata mir in sreča iz rodbin in, da se zanemarija vzgoja otrok. Ako oče pijančuje ne moremo v taki družini seveda niti govoriti o pametni vzgoji. Otroci izgubijo spoštovanje do svojega očeta, o ga vidijo tolikokrat pijanega prihajati domov, kjer začne vpiti, kleti, pretepati ženo in otroke in razbijati po hiši.

Potem ni čudno, ako se dandanes toži, da so otroci neubogljivi in hudobni, saj je oče sam kriv tega, ker je popival, namesto da bi doma poučeval svoje sinove in hčere in jim dajal lep zgled. Dokler je še mati krepostna, — in hvala Bogu, da smemo to še trditi o največjem številu naših slovenskih mater — je ona angelj svojih otrok, ker jih vsaj ona vzaja in poučuje. Če pa tudi mati posnema očeta, potem ni več sledu o božjem blagoslovu v taki družini, sreča izgine in z gotovostjo se sme trditi, da iz otrok takih staršev ne bode dosti prida.

Tudi se starši čudijo, da imajo otroke, ki so slabotni in pohabljeni na telesu in na duhu, a ne pomislijo, da so večinoma oni sami krivi tega s svojo nezmernostjo. Tako se grehi staršev maščujejo v potomcih od roda do roda, in tako se slabijo države; ker ako ni zdrava obitelj, ki je podlaga držav, tudi država ne bode.

Dalje je grda navada, da se daje že malim otrokom opojnih pijač in, da se matere celo hvalijo: „Naš mali Janežek, ta pa zna prazniti kozarce.“ Nevedni so, da ne znajo, kako škodljive so opojne pijače za otroke. Otroci do 16. leta jih ne bi smeli sploh pokusiti, ampak mleko je zanje, to jih bo okrepčevalo in ohranilo zdrave.

Vsak pameten in misleč človek se bo moral vprašati, promotrivajoč vse neizmerno gorje, ki ga rodi alkohol: „Kam jadramo? Naj li sami sebe uničimo, nimamo li že dovolj drugih zunanjih sovražnikov našega naroda?“

Če sta nam sreča in obstoj našega ljudstva res pri srcu, ne smemo več mirno gledati, kako nam alkohol uničuje naše najboljše sile, ki bi jih drugje krvavo potrebovali, ampak se moramo lotiti resnega dela.

Bodisi z besedo, ali z lepim opominjevanjem, ali pa z lepim vzgledom bomo lahko veliko pripomogli, da se razmere tozadevno pri nas zboljšajo.

Tudi država bi lahko dosti storila v tem oziru z novimi postavami, ki bi omejevale pijančevanje in kaznovale nepokorneže. Veliki davki na žgane pijače bi istotako omejili to zlo.

Na angleškem se je začelo delovati v tem smislu. S prvim januarjem 1903. l. je stopila v veljavo nova postava proti pijančevanju. Po tej postavi se kaznuje vsaka oseba, ki jo dobijo pijano na kakem javnem trgu. Ta oseba se potem fotografira in policija pošlje fotografije vsem krčmarjem dotičnega mesta in njegove okolice, da vsi spoznajo doticne pijance. Ako pa krčmar vendar da pijače takemu pijancu, se kaznuje z veliko denarno kaznijo.

To bi se moralo vpeljati tudi pri nas, kjer se zelo popiva. Tudi v naši tišaški okolici je gida navada, da se dostikrat popiva ne samo ob nedeljah, ampak tudi ob ponedeljkih in mnogokrat še dalje. Na tak način se zapravlja trdo prisluženi denar, in drugič se zgubi plačo dveh ali celo treh dni ker se ne dela.

O, da bi znali naši ljudje varčiti in zmerno živeti, koliko bi si lahko prihranili od svojega dobrega zaslužka za slabše čase ali za zime, ko ne morejo delati! Saj je znano, da zaslužijo na primer naši zidarji tudi do 5 kron na dan.

Na delo torej vsi, ki ste dobre volje in ki želite narodu srečnejšo bodočnost! Hvaležno bo zrlo ljudstvo kedaj na vas, ko izpregleda in bo videlo v vas svoje največje dobrotnike. Ker ne le s tem, da se pribori narodu njegove pravice, ki mu grejo po božji in človeški postavi, se ga pripravlja na boljšo bodočnost, ampak tudi s tem, da se iztrebi iz njega vsako slabo strast in navado in se tako pripravlja čil in zdrav zarod

Nekatere priporočljive trtne vrste za belo vino.

(Spisal — A. T.)

Trt imamo veliko „sort“, ki se ločijo po rašči, grozdju, lesu in listju. Kakor so različne trte, tako so tudi različne lastnosti, ki jih imajo posamezne trte. Poznavanje sort je velikega pomena, ker od sorte trt je odvisno vino.

Sedaj, ko imamo opraviti s cepljenjem, pri-
demo kmalu do dobrih vrst in to je naša naloga, če hočemo vinarstvo povzdigniti na višjo stopinjo.

Če imamo le kos mladike z enim samim očem, imamo lahko novo trto, če se nam cepi sprime. Drugo leto imamo lahko 12 trt, itd. Po letu in v zimi si lahko dobimo novih trt s cepljenjem. V starem času, ko se niso trte cepile, se je težko prišlo do novih „sort“. Morali so imeti 1 m dolgo mladiko, med tem, ko zadostuje sedaj le 10 cm dolga. Kdor hoče torej zboljšati svoj vinski pridelek naj pazi, kaj cepi! Odbirajte trte, ki imajo dobro vino, veliko rode in ki imajo svetovno ime!

Za belo vino priporočam te-le vrste:

Laški rizling. (Italijanski rizling, rilček, Wälsch-rizling). To ime nosi po krivici, ker prav v Italiji ga je malo. Drugod je pa povsod razširjen, ker bogato rodi in daje dobro „namizno“ vino.

Laški rizling ima šibko raščo. Listje je majhno, svetlo-zeleno, z močnimi in ostrimi zobmi. Grozdje je srednje veliko in valčasto; visi na dolgih in krhkih pecljih. Ni torej za kraje, ki imajo hudo burjo, ker veter grozde razmaje in odtrže. Jagode so majhne in okrogle. Jagodna lupina je tanka, zato pa v mokrotnih letih rada gnije, posebno v nizkih in zaprtih legah. Laški rizling zori nekoliko bolj pozno in ima 18—20% sladkorja. Priporočljiv je zelo, ker bogato in redno rodi.

To sorto je treba rezati na palce (čepe) 2 očes in na napeljalce („sperone“) 8—12 očes.

Druga vrsta je:

Veltliner (ranfolina, mavčnik). Veltliner imamo več vrst in sicer: zelenega, rudečega in zgodnjegorudečega. Vsi trije so močne rasti, jako bogato rodijo in delajo velike, vejaste grozde. Jagode so podolgaste. Lupina mu je jako debela, zato ne gnije rad. Domovina te sorte je južni Tirol. Priporočljiva je ta vrsta zato, ker rodi obilno in daje v dobri legi izvrstno kapljico. Zgodnjegorudeči veltliner se posebno priporoča kot „namizno“ grozdje za prodaj. Za nizke in zaprte lege ni, ker ga močno napada peronospora in daje v takih legah bolj šibko vino.

Zelenika (zelenka, zelenjak, Grünhainer) bi bila za južne kraje in Istro izvrstna „sorta“. Nastala je iz nemškega rizlinga in kake domače sorte. Zeleniko imamo dvojno: slabo in dobro. Slabi pravimo tudi „sorbotinka“. List sorbotinke je razdeljen v pet delov. Rada poganja iz „koreninega vratu“ dolge mladike. Po tem se loči slaba zelenika od dobre zelenike.

List prave zelenike je razdeljen v tri dele in temno zelen. Les je bel.

Grozd je srednje velik in sestavljen. Jagode so okrogle in imajo črno piko. Ta sorta rodi močno in redno. Zahteva pa „visoko“ vzgojo.

Rudeči vrh (Rotgipfler). Domovina te sorte je spodnje Avstrijsko. Les je droben in šibak. List

je temno zelen in rdeče žilast. Vršički pognancev so tudi rudeči. V listni luki ima navadno zobec. Posebno značilen je pa grozd, ki je srednje velik, zelo kompakten (gost) in na zelo kratkem ter jako debelem peclju (repku). Po teh znakih se trto koj pozna. Rodi močno in daje izvrstno vino. Vzgojo pa zahteva „nizko.“ Rudeči vrh je za kraje, kjer piha močna burja, najboljša sorta.

Kraljevina (rjavina roter Portugieser, Königs-
traube). Doma je na Hrvaškem. Les je svetlo rumen. List je svetlo zelen. Grozd je velik, sestavljen in rdeče barve. Jagode so okrogle in mehke. Mošt te sorte moramo koj ločiti od tropin, če hočemo imeti belo vino. Rodi močno in redno. Raščo ima močno. Posebno uspeva v nižavah.

Grganja. Doma je v južnem Tirolu. Poganja 14 dni kasneje kakor druge sorte, zato uide prvim spomladanskim mrazom. Rodi močno in redno. Gnjlوبا se je niti ne loti. Les je zelo kolenčast in ob tleh višnjev. Grozd je velik, sestavljen in rožnato rumen. Vino te sorte je močno

Zelen (mučkatova mati) je vipavska sorta, ki ima manjše, toda sladkejšje grozde kakor grganja. Rodi obilo in zori kakor navadne trte.

Sorta vedno prava bodi,
rodi vinca, kot doslej,
Bog pa točo ti odpodi,
On te s toplim solncem grej!

ČLOVEK IN HRANA.

Spisal I. V. Starogorski.

Da nam peč daje toploto, da nas greje, moramo imeti kurivo, oglje in drva. Brez tega bi bila peč brez vsakega pomena. Ako imamo kurivo, ga naložimo v peč, da gori; kako prijazno je potem krog nje sedaj ko zunaj vse zmrzuje.

Da človek živi, da se giblje, misli in dela, da ta živ stroj deluje, treba kuriva. Želodec je peč, on je kotel iz njega gre vsa moč človeka, od njega izvira toplota telesa. Ali, kakor je peč brez kuriva za nič, tako tudi želodec brez hrane ne more greti, ali bolje skrbeti za opravila posamnih udov in človeka sploh. Ta človeški organizem pa deluje le pri pazljivi postrežbi. Tu sem spada pred vsem pravi izbor hrane, katera ohranjuje telesno gorkoto in nadomešča porabljeno telesno moč. V tej hrani morajo biti zastopane različne snovi, kakor: beljak, ogljik, mast, voda, sol in to v gotovi meri. Prve tri dajo človeku potrebno moč. Beljakovine so pred vsem prava hranila. V najkrajšem času umrjemo onemoglosti, ako se nam odvzame iz hranil beljak. Mnogo dobrih jedil po okusu, ki so zelo draga, niso vredna toliko, kakor ona z nižjo ceno pa več beljakovine.

Divjačina, perutnina, ribe in dr. nimajo toliko hranilnih in gorkotnih jednot, kakor mleko, krvave klobase, sočivje, kruh, zeleni bob, repa, krompir itd. Beljaka je pa največ v mesu, jajcu mleku in sočivju. Ogljikove primesi, ki „kurijo“ človeka, so v žitu in sočivju pa tudi v masti. Sladkor čim finejši je tem tem več gorkote bo tvoril v telesu.

S tem pa ni rečeno, da sme kdo na ta način jesti samo beljakovine, ali to ali drugo snov, kakor se mu zdi, da bi je več potreboval, ampak telo zahteva vse snovi; drugače seveda starost, drugače zdrav človek, drugače bolnik.

Pa ne samo ta hranila in snovi, ampak tudi železa rabi človek gotovo množino. Vsak človek povzije na dan in mora povžiti precejšnjo količino železa. To se seveda zopet ravna po raznih okoliščinah, posebno pa po starosti. Mladi ljudje, ki še rastejo, morajo uživati železo v večji meri, drugače bi nastopila bledica. Dobro je poznati in izbirati posebno za mladino tako hrano, ki ima v sebi mnogo železa. Špinača n. pr. ima v sebi mnogo železa, manj ga ima leča, še manj jabolka. Med tekočinami pa ima jabolčnik največ železa; črno vino ga ima veliko manj, najmanj železa pa je v belem vinu. Pa tudi v jajcu, jetrah, krvi in mleku je železo. Hranila, napravljena iz jeter vplivajo zelo ugodno. Vsled tega so jetra priporočljiva hrana vsem malokrvnim, bledičnim osebam in okrevalcem.

Poskusi na bledičnih osebah, kojim se je dajalo piti velike množine krvi, bodisi surove, bodisi krvavo meso, so bili ugodni. Seveda ni to za vsakogar. Krvno juho in klobase-krvavice se pa sploh priporočajo. Le velika napaka pri teh klobasah naj bi se odstranila, da bi se jih ne namreč preveč okajalo. Pri tem se stisne železnata spojina pod uplivom dimovih tvarin v trde klobčiče, ki odhajajo neprebavni od teles. Da je res kri izbojno hranilo za bledične, se lahko prepriča vsak, ako pogleda mesarje, kako so vsi rdeči in zdravi. Kri pijejo. Najboljše in najuspešnejše hranilo za bledične so krvavice, jetra in jabolčnik.

Če pa človek želodcu preveč naloži, da ne more zmagati, se ta rad spunta. In škodo ima edino le požrešneš. Jejmo torej zmerno in ob določenih časih. Najboljše samo trikrat na dan. Ona umetna lakota, ki nadleguje človeka, ako se privadi južnam, je samo razvada.

Ako bomo jedli in izbirali krepka in zdrava hranila, se bo tudi naše telo lažje obvarovalo raznih bolezni; drugi dobiček pa je, da so taka hranila najcenejša. Sočivje ni drago in je desetkrat bolj hranilno kakor pečeni golobi in drugi „pri-
boljški.“

K o l e d a r č e k.

Februar.

12. VI. nedelja po sv. treh kraljih. (Evangelij: O gorčičnem semenu.) Evalija dev. in muč.; Modest, škof. — Danes je ob 5 uri 17' zvečer prvi krajec; vreme bo lepo. — 13. ponedeljek. Katarina Riči; Evstohij; Jordan. — 14. torek. Valentin, muč., Zojil, sp. — 15. sredo. Favstin in Jovita, muč.; Alfred. — 16. četrtek. Julijana, dev. muč. Onezim, spoz. — 17. petek. Donat in tov., muč., Konštancija, dev.; Silvin, spoz. — 18. sobota. Simeon, škof in muč.; Flavijan, škof; Konkordija.

19. I. predpepelnična nedelja. (Septuagesima. Evangelij: O delavcih v vinogradu.) Julijan, spoz.; Konrad; Viktor, muč. — Nočoj je ob 7 uri 49' ščep. Taluna nam bo prinesla najbrže moko vreme. — 20. ponedeljek. Elevterij, škof, muč.; Ermelinda; Evharij, škof. — 21. torek. (Molitev N. G. J. Kr. v vrtu.) Maksimiljan, škof, Eleonora. — 22. sredo. Stol sv. Petra v Antiohiji. — 23. četrtek. Peter Damijan, škof; Romana, dev. muč. — 24. petek. Matija, ap. — 25. sobota. Valburga, opatinja, Viktorin, škof.

Vabilo družbe sv. Mohorja.

Družba sv. Mohorja s tem uljudno vabi vse Slovence k pristopu za l. 1905. Prosi, da ji ostanejo zvesti dosednji udje tako v naši slovenski domovini kakor izven nje, a tem naj se pridruži še kolikor je možno novih: Ravnilo nam mora namreč vedno biti resnica: Mohorjevih udov število je verskega in slovenskega duha merilo. Pomnimo si to in delajmo tako!

Č. gg. poverjenike zopet prosimo, naj čim preje dovršijo svoje sicer težavno, a toliko bolj hvalevredno in koristno delo nabiranja družbenih udov. Vse ude prosimo, naj ne le samo pravočasno vplačajo svoj donesek, da s tem olajšajo delo poverjenikom, marveč vsakdo naj se tudi potruzi, da pridobi Mohorjevi družbi novih članov.

Plačilo za sedanje prispevke in raznoteri trud sprejme sleherni Mohorjan jeseni, ko se razpošiljajo družbene knjige. Odbor se nadeja, da bo naš letošnji književni dar zadovoljil vsakega Mohorjana tako glede vsebine, kakor oblike. Že koledar za l. 1905. je obširneje označil knjige, ki jih prejmo naši člani za letošnje leto, in ki so te-le:

1. „Zgodbe sv. pisma“. XII. snopič. Spisal dr. Jan. Ev. Krek. — Vrloznani pisatelj lepo nadaljuje svoje delo, ki bo gotovo vsakemu v mnog pouk in veselje.

2. „Dušna paša“. Spisal † Friderik Baraga, bivši škof v Severni Ameriki. — Družba izda ta molitvenik po večkrat izraženi želji in upa, da s tem vstreže cenjenim udom, ki dobé v roke temeljito sestavljeno, z večjim tiskom tiskano knjigo slovečega slovenskega škofa in pisatelja.

3. „Slovenski fantje v Bosni in Hercegovini.“ Spisal Jernej Andrejka 2. snopič. — Zaključuje se znamenito delo o zadnji zasedbi Bosne. Prvi del

je vzbudil ve'elnogo zanimanja med Slovenci, tudi drugi del bo po bogati vsebini in mnogih podobah gotovo ugajal.

4. „Slovenske večernice“. 57. zvezek. --- „Večernice“ so Slovencem že stare znanke. Letošnje obsegajo same lepe povesti.

5. „Gospodarski nauki“. I. knjiga. — Novo podjetje Mohorjeve družbe Zbirka raznovrstnih gospodarskih sestavkov bo dobro služila vsem slovenskim gospodarjem in gospodinjam.

6. „Koledar za leto 1906“ bo zopet prav mnogovrsten. Med mnogimi drugimi sestavki bo prinesel življenjepis slovečega učenjaka in junaka, Jurija Vege, črtice iz rusko-japonske vojske, razgled po svetu itd.

Nabiralne pole z denarjem naj se odboru doposljejo do dne 5. marca. Mnogo truda, sitnosti in nepotrebnih stroškov nam povzročajo tisti, ki nam ne doposljejo ob pravem času udaino!

Posamezne ude in take kraje, ki nimajo 15 udov, pa prijazno opozarjamo, da morajo po družbenih pravilih letnini (2 kroni) dodati še 40 vinarjev za upravne stroške, namreč za zavoj, spremnico s kolekom, delo itd. Seveda morajo potem poštino, ki znaša veliko več, še sami plačati.

Mili Bog naj blagoslovi naše delo in geslo za Mohorjevo družbo bodi: „Ne nazaj in navzdol, marveč vselej naprej in navzgor!“

V Celovcu, dne 29. prosinca 1905.

Odbor.

Slovenci in Slovenke!
Spomnite se družbe sv. Cirila in Metoda.

Kaj pravi politika ?

Avstrija. Državni zbor. Ker ni storila nova vlada dosedaj še nič takega, kar bi opravičevalo nezaupanje in ker je njen program ugajal, je prišel državni zbor po dolgem času zopet do dnevnega reda. Razun radikalnih Čehov so namreč vse stranke odtegnile nujne predloge, (bilo jih je okoli 180), ki so zavirali delovanje zbornice. Toda tudi predlogi radikalnih Čehov so bili rešeni oziroma odklonjeni v par sejah. Takoj na to so začeli razpravljati vladno predlogo o državnih podporah onim krajem, ki so trpeli vsled raznih nesreč. Razprava je bila precej dolga. Vladi so dovolili kredita v ta namen 15½ mil. kron. Vlada je tudi predložila zbornici zakonski načrt o izpremembi obrtnega reda. Te dni pa je debata o vojaških novincih. Po tem pride na vrsto proračun. Ta razprava je navadno najbolj zanimiva, a tudi najdaljša. Sprjetje proračuna pomeni izraz zaupanja vladi. Proračunski odsek je že sprejel predlogo, s katero se vlada pooblašča, da izda 51 mil. K. zadolžne rente. Brezdvomno bo to dovolila tudi vsa zbornica. Parlament bo zboroval menda do srede marca, potem bodo sklicani nekateri deželni zbori, delegacije pa bodo zborovale še le v jeseni. — Dne 28. jan. je umrl na Dunaju Baron Di Pauli, bivši trgovinski minister. Celo svoje življenje je bil neustrašen prvoborilec za katoliške vzore. — Državnozbornske volitve na Ogrskem so končale žalostno za ministra Tiszo in za liberalno stranko. Ta stranka, ki je gospodarila na Ogrskem nad 30 let, je ostala pri volitvah v manjšini. Izgubila je približno 70 mandatov in te skoraj vse na korist Košutove neodvisne stranke, ki bo sedaj najmočnejša v parlamentu. Seveda je moral odstopiti železni Tisza, ker mu je dalo ljudstvo tako sijajno nezaupnico. Kralj je poveril sestavo novega ministrstva grofu Andrassy-ju, ki je sicer tudi liberalec, a je bil izstopil iz liberalne stranke, ker ni bil zadovoljen z nasilnim načinom, s kakoršnim je hotel Tisza rešiti parlamentarno krizo. Težko nalogo je imel Andrassy, a najuovejša poročila trde, da se mu je posrečilo sestaviti novo ministrstvo, kateremu bo dovolila zbornica proračun, delegacije, vojaške novince in spremembo volilnega reda.

Nov položaj na Ogrskem ne bo brez vpliva na našo državno polovico, ker Košutova stranka, ki ima sedaj večino, želi imeti Ogrsko kot popolnoma samostojno državo, ki ima z Avstrijo le osebo vladarjevo skupno, vse drugo pa, kakor vojsko, finance, zunanjo politiko, svoje. To se sicer ne bo zgodilo jutri, ali na potu smo. Ker je pa liberalna stranka vendar še precej močna, bodo sedaj v ogrski zbornici hrvaški poslanci jeziček

na vagi. Kako lepo priliko imajo ti možje, koristiti svoji domovini; toda njih preteklost kaže, da te prilike ne bodo hoteli izrabiti.

Rusija. General Trepov je kmalu napravil v Petrogradu zopet mir. Razun v Petrogradu so bili resnejši nemiri le v industrijskih središčih, v Moskvi, Varšavi, Odesi in še nekaterih manjših mestih. Sedaj se vračajo delavci povsod na delo, vrača se pa tudi mir. Car je sprejel veliko deputacijo delavcev in jim obljubil izboljšanje njih razmer, prosil jih, naj potrpe in naj se ne dajajo zapeljevati od tujih agitatorjev. Med tem pa ministri nemorno delujejo na reformah. Car želi, da se kar najhitreje izvedejo te reforme. Ustave pa Rusija seveda še ne dobi, ker ni še zrela za to. Ko se je vihar nekoliko polegel, se je videlo, da so časopisi (seveda židovski) mnogo pretiravali. Iz carjevega nagovora na delavce pa se spozna, da je vlada prepričana, da so vprizorili ta upor zlasti zunanji sovražniki, ki bi radi Rusijo uničili. Duhovnik Gapon, vodja delavcev, se ne ve, kje je. Tudi se ne ve, ali je pisatelj Gorki, ki je podpisal revolucionarni proglas že izpuščen iz ječe ali ne.

Balkan. V Srbiji je zopet ministrska kriza. Kriv je največ kraljev tajnik Balugdžić, ki je izdal neko vladno tajnost kot dopisnik židovske „Neue Freie Presse.“ Kralj Peter je v velikih škripcih, ker ima ministrstvo Pašićevo močno zaslombo v skupščini. — Pravijo, da se Turčija pripravlja na vojsko proti Bolgarski.

Francoska. V Parizu je bilo, kakor tudi Rimu in na Dunaju, več shodov, na katerih so protestirali proti dogodkom na Ruskem. Ob tej priliki je bilo vrženih v Parizu več bomb; razpočila se je pa le ena, ki je ranila dve osebi. — Francozki senat je sklenil vpeljati dveletno aktivno vojaško službo.

Vojska. Desno Kuropatkinovo krilo je napadlo levo armado japonsko. Rusi so prekorčili reko Hunho; večino pozicij, ki so jih vzeli Japoncem, Rusi vzdržujejo. Boji so bili zopet hudi, ker sta imela oba sovražnika veliko zgub. Med drugimi je ranjen tudi znani vodja kozaški, general Miščenko. Vojaki so pa zelo trpeli tudi vsled strahnega mraza. General Grippenberga odstopi zaradi bolezni. Tretji del baltiškega brodovja odpluje dne 8. t. m.

NOVICE.

(Imenovanje). Č. g. Bruno Kratzig katehet na c. kr. nemški šoli je imenovan začasnim ravnateljem cerkve sv. Petra v starem mestu v Trstu (Rosario).

(Poročila) sta se na svečnico v Trstu g. Ivan Gustin in gospica Fany Remc. Bog daj srečo!

(Smrtna kosa). V tukajšnji mestni bolnišnici je izdihnil svojo blago dušo gosp. Franjo Spetič. Pokojni je dovršil pred 3 leti višjo gimnazijo. Kakor priden in narodno zaveden dijak je bil pri svojih kolegih in pri slovenskih dijakih sploh jako priljubljen. Prizadetim starišem naše sožalje!

(Za župana v Sežani) je bil izvoljen g. Fran Štolfa posestnik in trgovec. Za podžupana pa sta bila izvoljena gg. Polley in Rožič.

(Moška Mar. družba) pri novem sv. Antonu v Trstu je imela svoj prvi sestanek na Svečnico popoldne v kapeli Obiskovanja. Kako goreči častivci Marijini so naši slovenski moške in mladeniči, je pokazala nepričakovano velika udeležba. Kapela je bila polna. Župnikov namestnik g. A. Furlan je imel na družabnike prvi nagovor. Na podlagi praznikovega evangelija je priporočil navzočim, naj posnemajo Jezusa in se po rokah Marijinih darujejo Bogu; po vzgledu Marije pri obredu očiščevanja naj spolnujejo natanko božje, cerkvene in družbine dolžnosti, po njenem zgledu naj junaško prenašajo zaničevanje, ki jih čaka kot Marijine služabnike. Potem jim je prečital posebna pravila. Moške in mladeniči so z vidnim zanimanjem in zadoščenjem sledili govoru in čitanju pravil — Vseh se je vpisalo do sedaj 55 mož in mladeničev.

Začetek je tolažil. Upamo od Boga in Marije obilno blagoslova naši prelepi in prekoristni družbi.

(Za župnijske knjižnice) v Trstu so darovali tržaški duhovniki že nad 400 K. Dve petini tega denarja dobila slovenski knjižnici pri novem sv. Antonu in sv. Jakobu. Druge tri petine pa tri italijanske župnijske knjižnice.

Te dni so se razposlale okrožnice za podporo slovenskim knjižnicam. Prosimo vse naše rojake, naj resno uvažujejo to novo podjetje in naj ga podpirajo kolikor jim je možno. Naj se pomisli, da je Trst središče, kamor se steka mladina iz cele Slovenije. Koliko se jih je zgubilo v verskem in narodnem oziru prav zato, ker smo se malo brigali za nje. Naj ne torej nihče reče: To me nič ne briga, v Trstu, če hočejo že kaj imeti pa naj sami poskrbijo. Dobra knjiga je za mladega človeka angelj varuh. Torej prosimo nujne podpore.

V pojasnilo glede podpor župnijske knjižnice v Trstu izjavljamo, da le podpore duhovnikov tržaškega dekanata se razdelé na enake dele med dve slovenski in tri italijanske knjižnice, podpore ostalih slovenskih duhovnikov in drugih slovenskih rodoljubov se porabi izključno le za slovenske župnijske knjižnice.

(Družba sv. Rafaela) za varstvo katoliških iz-

seljencev nam javlja, da je sprejel v Aleksandriji zaupništvo družbe P. Benigen. Izseljenci, ki nameravajo iti tja, naj si preskrbijo pred odhodom na parnik priporočilni listek pri č. g. Andreju Furlanu pri novem sv. Antonu v Trstu. Č. gg. duhovniki naj opozorijo posebno dekleta na zaupništvo družbe v Trstu in Aleksandriji. V Trstu prejeti priporočilni listek naj dekleta ali drugi izseljenci vidno nosijo, da jih ob prihodu v Aleksandrijo zaupnik po listku spozna in jih pelje v zavetišče ali jim preskrbi varno prenočišče. Naslov: P. Benigen, curato degli Sloveni, Convento s. Caterina — Alessandria, Egitto.

Ob tej priliki zopet priporočamo rojakom, naj se zanimajo za Rafaelovo družbo in jo podpirajo kolikor večje bo zanimanje in obilnejša podpora, toliko uspešnejše bo družbino delovanje.

(Iz Ljubljane.) Da ne bi kedo mislil, da tukaj spi smrtno spanje mladeniška organizacija, evo nekaj novic. Kar je dobrih, pouka željnih mladeničev, se vedno udeležujejo predavanj v krščansko socialni zvezi, ki so vsaki torek. Ob petkih nam pa naš neutrudni g. dr. J. E. Krek poljudno razlaga prekoristne stvari v socialnih kurzih. Ob četrtek pa se pod vodstvom g. dr. E. Lameta za dobro vneti mladeniči vadijo v govorništvu. Mladenci so spoznali kolikega pomena je, če se tudi priprosti fant izuri, da bi mu bilo pozneje možno nastopiti kot govorniku po naših izobraževalnih društvih; zato so pridno udeležujejo vaj V ned. dne 5 t. m. pa je obhajala tukajšna „Kršč. soc. ženska zveza“ svojo obletnico. Imeli so skupno sv. mašo v križevniški cerkvi. Zvečer se je pa priredila prijetna domača zabava v zvezinih prostorih. Lepo je bilo videti, ko so nedolžni otročiči tako izvrstno rešili svoje vloge v deklamaciji. Veleč. g. dr. J. Jerše se je v vrlo šaljivem govoru spomnil raznih pustolovcev, i mislijo, da je to prijetna zabava ako se celo noč vrtijo po plešišču, a so drugi dan bolni na duši in tel su. Poštena zabava človeka pokrepča da je drugi dan zdrav in svež. Žal, da ljudje ne vedo, kaj je poštena zabava! Sledilo je petje pod vodstvom g. Černiča in tombola. Občinstvo se je v obilnem številu udeležilo večera tako, da jih mnogo ni dobilo prostora. Ko se „zveza“ preseli meseca majnika v krasne prostore hotela „Union“, bo v tem oziru mnogo na boljem. — Katoliško društvo rokodelskih pomočnikov tudi lepo vspeva; priredilo se je od Božiča sem že pet gledaliških predstav, katere počastijo mnogokrat tudi sam prevzvišeni knez in škof Jeglič s svojo prisotnostjo. Dal Bog, da bi se društvo pod novim predsednikom č. g. Al. Strojem čimdalje lepše razvijalo v proslah zatiranega rokodelskega stanu! Števo.

(Iz selške doline na Kranjskem) V Selcih je utonila neka 83letna ženica. Šla je k potoku po vodo, kjer ji je spodrsnilo in reva je padla v vodo ter se ondi zadušila.

V Spodnji Ljuši pri Selcih je umrl 24. januarja posestnik Franc Košir, star 49 let. Bil je skrben oče svoje družine. Zapušča vdovo s šestimi nedoraslimi otroci.

V Smoljevski grapi je pogorela hiša kočarju Sivorju. Zažgala je gospodinja, ko je kuhala za jutrk. Zavarovan je bil za kakih 800 K.

Pazite na ogenj!

Zmrznil je v noči od 29. na 30. januarja 14-letni sin cerkovnika pri sv. Valentinu, (župnija Javorje) Alojzij Gastner, ko je bil oddaljen komaj par minut od doma. Vzrok je žganje! Res žalostno, da se že nedorastle mladina zastruplja

(„Primorski Gospodar“). Tako se imenuje novi list, katerega je začel izdajati in urejevati s pomočjo visoke vlade gosp. Anton Štrekelj, državni potovalni učitelj kmetijstva v Gorici.

Namen lista je pospeševati kmetijstvo v slovenskem Primorju. Izhajal bode v začetku in polovici vsakega meseca na jedni tiskani poli ter v obliki osmerke. Naročnina znaša za celo leto 2 kroni ter se pošilja na upravo „Primorskega Gospodarja“ v Gorici pri rdeči hiši št. 7

1. februarja je izšla prva številka tega lista, ki se tiska v „Narodni Tiskarni“ in ki ima to le vsebino: 1. Kmetovalci; 2. „Primorski Gospodar“; 3. Naša dežela in sadjarstvo; 4. Kako cepiti in kaliti ameriške kolči; 5. Kmetova opravila meseca februarja; 6. Dopisi in poročila; 7. Gospodarske drobtinice.

List je opremljen z raznimi podobami. Da je bilo takega lista pri nas potrebno, o tem pač ni nobenega dvoma, zato se je pa nadejati, da posežejo naši kmetovalci pridno po njem, kar jim ne bo posebno zaradi tega delalo nobene težkoče, ker je cena lista tako nizko postavljena, da si nižje ne moramo misliti. Zunanja oblika lista je vseskozi lična.

(Organistom) priporočamo vnovič izborno „Spremljevanje“, katero je priredil v Ljubljani g. Fr. Sal. Spindler k „Ljudski pesmarici“. Ker je pesmarica tudi v naši škofiji uradno potrjena in priporočena, naj bi segla sl. cerkvena oskrbnitstva v obilnem številu po njej in „spremljevanju“. Spindlerjevo „spremljevanje“ je zelo praktična izdaja, ki bo prav dobro došla vsak mu cerkvenemu orgljasu. Kjer le možno, naj bi se izvežbal mal pevski zbor za dvoglasno petje po pesmarici, ki ima toliko krasnih napevov v lepi, čisti slovenščini. S tem bo povečana služba božja in ljudstvo bo imelo več ljubezni do cerkve.

„Ljudska pesmarica“ stane lično vezana 1 K⁵ „spremljevanje“ pa 4 K. Naroča se v prodajalnici kat. tiskovnega društva v Ljubljani. „Spremljevanje“ dobe cerkvena in šolska predstojništva še bolj po ceni, če je naročijo pri g. Dr. Pečjaku, gimn. prof. v Ljubljani.

(Otvoritev nove železnice). Kakor se od merodajne strani poroča, se dne 1. oktobra t. l. izroči prometu progo Trst-Jesenice. Pro. a Jesenice-Celovec oziroma Jesenice-Beljak se pa otvori štiri ali pet mesecev pozneje.

Kakor poročajo iz Ljubljane, namerava po otvoritvi te proge železniška uprava premestiti delavnice z ljubljanskega državnega kolodvora v Gorico.

(Meščansko šolo s slovenskim učnim jezikom) otvorijo v Postojni s prihodnjim šolskim letom.

Naše slike.

V januarju je proglasil sv. oče Pij X. več služabnikov božjih za blažene, med njimi tudi blaženega Marka Križevčana in blaženega Ivana Vianaja. O blaž nem Marku pišemo v članku: „15. januar, dan slave za Slovane“, zato ni treba, da dostavimo tu ni besedice.

Blaženi Ivan Vianej pa je bil župnik v Ars (beri Ar) na Francozskem. Zelo sveto je živel v dušnem pastirstvu, ter ga je Bog proslavil z raznimi čudeži. Bil je skoro dan in noč v spovednici, toliko ljudstva je prihajalo iz Francoske in sosednih dežel k njemu vprašat sveta in iskat leka v dušnih zadevah. Umrl je 1859. l. Iz njegovega življenja se pripoveduje med drugim tudi ta zanimiv odgovor: Nek župljan ga je vprašal: „Gospod, kako to, da se Vas komaj sliši, ko molite pred oltarjem, ko ste na prižnici, pa govorite tako glasno?“ „To je tako“ je odgovoril blaženi Vianej, „ko pridigam, imam opraviti z ljudmi, ki ne čujejo in radi dremlejo: kadar pa molim, imam opraviti z Bogom, ki me čuje prav dobro“

Za kratek čas.

Naivno vprašanje. E m i c a: „Ali nosi tvoja mama klobuk?“

M i m i: „Ne.“

E m i c a: „Pa tvoj oče?“

I z š o l e. K a t e h e t: Kakšna sta bila človeka, ko ju je Bog ustvaril?“

Z o r k a: „Ko je Bog človeka ustvaril, sta bila (tu se spomni na vprašanje o stvarjenju zemlje) — sta bila pusta in prazna.“

D v o m. D i j a k (vinjen ob zori na po u iz gostilne domov): „Bog pomagaj, zdaj pa res ne vem, ali se še le noč mrači, ali se že dan zori.“

D o b e s e d n o. T r g o v e c: „Ne, za tako nizko ceno pa suknje res ne prodam, rajše bi jo podaril!“ — K i n e t: „No, pa mi jo podarite!“

Iz časniškega poročila : „K sreči je umorjenec dan poprej ves svoj denar vložil v hranilnico, tolovaji so mu torej vzeli samo življenje!“

Vinska brata. Prvi: „Ko pridem pozno v noči domov, je prvo to, da mi moja žena zuje čevlje.“ Drugi: „O moja je še bolj postrežljiva; brž, ko stopim skozi vrata, mi že zajec (zзуvalnik) nasproti leti.“

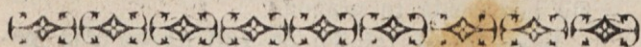
Strašno! Jože: „Zakaj pa je tvoja starka nekaj dni sem tako čmerikava in huda?“ Jaka: „Veš, tišči jo to, da je slišala te dni mnogo novic in kvant, pa jih ne more drugim povedati, ker je zelo — hripava.“

Cesar in mizar. Ko je bil nekdanj cesar na Ogrskem, je dovolil, da sme vsakdo k njemu. Tega dovoljenja se poslužil tudi neki mizar. Ko pride k cesarju, ga zaprosi, da bi svoje ime podpisal na slike, katere je prinesel seboj. „Ne morem vstreči,“ reče cesar, „ker nimam pri roki ne svinčnika ne črnila.“ „Nič ne dē,“ — reče mizar — „saj imam jaz tukaj svinčnik,“ ter potegne iz žepa debel tesarski svinčnik. Cesar se podpiše na podano mu sliko svoje ime, ter reče: „No, kaj pa še želite?“ „Prosim dajte mi svinčnik nazaj“, reče mizar. — Cesar je namreč pozabši vtaknil svinčnik v žep.

Zdravnik: No, očka, kje ste pa vendar staknili tako presneto prehlajenje?

Bolnik: Uh, gaspud duohhtar jest prou nikjer, pršlu jo kr samu!

Kupujte narodni kolek!

Uganke.

Rešitev ugank priobčenih v zadnji številki:

1)

1	2	3	4	5	6	7	8	9
2	3	4	5	6	7	8	9	1
3	4	5	6	7	8	9	1	2
4	5	6	7	8	9	1	2	3
5	6	7	8	9	1	2	3	4
6	7	8	9	1	2	3	4	5
7	8	9	1	2	3	4	5	6
8	9	1	2	3	4	5	6	7
9	1	2	3	4	5	6	7	8

2) Rok, roka, rokav.

Imena pravih rešilcev: Česnik Miroslav, dijak v Trstu; Hušo Mihael v Gorici; Nabergoj Jožef, dijak v Trstu; Kervišar Andrej v Rojanu; Razlag Ana na Greti; Valentič Angela na Opčinah; Daneu Tomaž na Opčinah; Starec Vladimir, učenec v Lokvi; Gasperčič Ana pri sv. Ivanu; Skočir Fani v Proseku; Tomaž in Karolina Zadnik v Trstu; Piščanc Jakob pri Piščancih; Inglič Jerica in Čok Anica v Trstu; Izanc Jožef in Marij v Rojanu; Vouk Anton, dijak v Trstu; Švigelj Franc na Kožljeku; Košar Ivan v sv. Jurju ob Ščavnici; Makarovič Jože na sv. Gori; Debeve Frančišek na Kožljeku; Vodopivec Vinko v Kamnjah; Zamar Ciril v Kobaridu; Milkovič Frančišek v Gropadi; Nabergoj Frančišek v Rojanu; Macarol Alojzij v Šempolaju; Kralj Marica na Greti; Luvín Anton, učenec v Gabrovici; Leban Katarina v Zatominu; Rojko Jožef, desetnik, Vuk Ivan desetnik in Kranjc Avgust poddesetnik, vsi trije v Pulju v 87. pešpolku; Pustišek Mihael na Zdolah; Ukmar Simon v Orleku; Štranj Jožef pri sv. Ivanu; Kocijančič Anton v sv. Antonu pri Kopru; Vidau Anton v Banah; Pečnik Ljudmila na Greti; Brezigar Ljudmila v Doberdu; Banič Frančišek v Novemestu; Krmac Alberta v Vipolžah; Brgant Ljudevit v sv. Lenartu; Benedik Janez v Rovlah; Polites na Dunaju; Eman Štefan v Ljubljani; Marija Topolnikova v Seliščih; Nemčova Terezika in Zefika v Dragotincih.

Med temi rešilci je bila sreča mila Ivanu Vuku, desetniku v Pulju, kateremu je poslalo uredništvo obljubljeni dar.

Nove uganke

1) Pomen besede bodi tak, da krade tudi naopak. (Mihael Pustišek.)

2) Prvo del voza, drugo vsak ima — a oboje premeteno združi, pa v večerih zimskih kmetu služi!

(Števo E.)

Darilo: Lepa in koristna slovenska knjiga.

Listnica uredništva.

H. B. v J. Morda spišes kaj takega tudi za nas. Socialnih stvari potrebujemo. I. V. Star gorski. Poslano priobčimo prav radi. Take drobtinice, kratki dopisi, gospodarski in zdravniški nasveti so nam vedno dobro došli. Le vztrajno naprej! Veseli nas, da se tudi v vojaški suknji zavečate visokega pomena katoliškega časopisja. „Selški.“ Pesem bo uporabna. Tudi „Zima“ ni zavržena. Posebno nam ugajajo Vaši kratki dopisi. H. B. v J. Prav dobro; radovedni smo, kako misliš nadaljevati. Tako kaj socialnega nam je prav všeč, pa bodi zelo poljudno.